

INDLEDNING

Svend Brinkmann & Jytte Bang

Både psykologien specifikt og samfundsvidenskaberne mere generelt gennemgår i disse år, hvad nogle iagttagere har beskrevet som en *affektiv vending*. Efter årtier, hvor kognitivistiske tilgange har domineret på måder, der ofte har gjort affekt, følelser og emotioner til sekundære fænomener, er emotioner tilbage i centrum af den psykologiske videnskab. Der opstår således nye videnskabelige tidsskrifter og håndbøger dedikeret til studiet af emotioner.

Der bør retteligt tales om en *genopdagelse* af emotionernes betydning for menneskers liv, idet psykologer som Freud og før ham filosoffer gående tilbage til de gamle grækere har sat emotioner i centrum for udforskningen af sindet. Emotioner forsvandt først ud af videnskabens kikkertsigte fra midten af det tyvende århundrede. Dette er i grunden besynderligt, eftersom emotioner er relevante for næsten enhver psykologisk tematik. Dette skyldes nok, at de på en gang er erfaringsnære og en kilde til daglige oplevelser, men også har både biopsykologiske dimensioner, som bl.a. kan studeres af hjerneforskningen, samt social- og kulturpsykologiske dimensioner, hvor både sociologiske og socialantropologiske studier er relevante. Emotioner er desuden knyttet til meget psykologisk behandling og intervention, selvfølgelig mest oplagt i klinikken og psykoterapien, men det er vores indtryk, at også organisationspsykologien og pædagogisk psykologi i disse år i stigende omfang betragter emotioner som centrale. I hvert fald har flere af artiklerne i temanummeret et pædagogisk, psykologisk afsæt.

Endvidere er det relevant at bemærke, at vores tid er en slags følelsernes tid, hvor vi løbende opfordres til at arbejde med vores følelser, især de positive, i skoler, i hverdagslivet og på arbejdet. Sociologen Eva Illouz (2007) mener endda, at vores tid er præget af en 'emotionel kapitalisme'. Den emotionelle kapitalisme er en social orden, hvor det ifølge Illouz ikke længere giver mening at skelne skarpt mellem følelseslivet og det økonomiske liv. På den ene side bliver det økonomiske system i forbrugersamfundet i stigende grad passioneret, dvs. ladet med følelser, og virksomheder arbejder i højere grad end tidligere på at skabe begejstring og andre positive følelser hos kunder og medarbejdere. Og på den anden side bliver følelserne kapitaliseret, idet vi skal yde 'emotional labour' i den moderne, fleksible kapitalisme. Illouz taler om det moderne menneske som en *Homo Sentimentalis* – et følelsesmenneske. Dette spor tages ikke op i temanummerets artikler, men står som en for os væsentlig baggrund for en fuld forståelse af følelsernes gen-

komst i den aktuelle videnskabelige diskussion. Det bliver bl.a. nødvendigt at formulere sig robust og velunderbygget for at undgå, at emotionsforskningen bliver kapret og brugt til mindre ædle formål.

Emotioner er både positive og negative, individuelle og sociale, erkendelsesudvidende og – ødelæggende, og er derfor en meget spændende indgang til forståelse af en lang række psykologiske områder. Med dette temanummer ønsker *Psyke & Logos* at sætte fokus på, hvordan dansk psykologi forholder sig til emotionernes renæssance. Hvordan arbejdes der i dansk psykologi med emotionsforskning? Temanummerets artikler falder i tre hoveddele: Den første del tager *almenpsykologiske perspektiver* op i form af social- og udviklingspsykologien. Næste hoveddel behandler emotioner ud fra *kliniske perspektiver*, og sidste hoveddel fokuserer på *pædagogisk psykologi*.

Først giver **Inger Glavind Bo** et socialpsykologisk perspektiv på emotioner ved at fokusere på skam og stolthed i vores sociale liv, særligt ud fra sociologen Thomas Scheffs teori. Dette følges op af **Kristine Jensen de López** og **Laura Quintanilla**, der præsenterer resultater fra en tværkulturel undersøgelse af udviklingen af misundelse hos mindre børn. Derefter begynder de klinisk psykologiske bidrag: **Charlotte Simonsen** skriver om modoverfølelsesfølelser i terapi med personlighedsforstyrrede, og **Mette Thuesen** behandler terapeutisk forandring gennem terapeutens egne emotionelle processer. Som overgang til sidste hoveddel om pædagogisk psykologi skriver **Charlotte Lindvang** og **Lars Ole Bonde** om emotioner og læreprocesser i musikterapeutuddannelsen, og **Ulla Konnerup** og **Lene Tanggaard** behandler emotioners betydning for kommunikativ rehabilitering af mennesker med afasi. Derefter fokuserer **Lena Lippke** på emotionelle handlinger som fastholdelsesgreb inden for erhvervsuddannelsessystemet, mens **Tatiana Chemi** slutter af med at undersøge positive emotioner i kunstoplivelser, hvor hun særligt ser på deres indflydelse på læring.

Endelig bringer vi 'under strengen'; en tale til Benny Karpatschof i anledning af hans udnævnelse til æresmedlem af *Psyke & Logos'* redaktion. Talen blev holdt af **Jytte Bang** på vegne af redaktionen på *Psyke & Logos'* konference om 'mindfulness' den 30. august 2011.

Temanummeret berører mange dimensioner af emotionernes psykologi, men i sagens natur ikke alle. Vi håber, at buketten af artikler kan inspirere andre danske psykologer til at belyse emotionerne, deres natur og mangedannede former i menneskers liv.

LITTERATUR

- Illouz, E. (2007). *Cold Intimacies: The Making of Emotional Capitalism*. Cambridge: Polity Press.